
PEDAGOGIE DE ARHITECTURĂ PENTRU UN VIITOR DURABIL

Proiectare împreună cu comunitatea satului Petrinzel

ARCHITECTURAL PEDAGOGY FOR A SUSTAINABLE FUTURE

Design with Petrinzel Village Community

Silviu MEDEȘAN

silviu.medesan@didactic.uoradea.ro

Universitatea din Oradea, Facultate de construcții, cadastru și arhitectură, departamentul de arhitectură, RO
Department of architecture, Faculty of construction, cadaster and architecture, University of Oradea, RO

Ivett-Greta ZSAK

gretazsak@gmail.com

Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca, Școala Doctorală Domeniul Inginerie Civilă și Instalații, RO
Civil Engineering and Building Services, Technical University of Cluj-Napoca, RO

Adrian HAGIU

haguadi@yahoo.com

Universitatea Oradea, Școala Doctorală de Geografie, RO
Doctoral School of Geography, University of Oradea, RO

Rezumat

Această lucrare examinează modul în care pedagogia în arhitectură poate aborda provocările sustenabilității prin integrarea abordărilor participative și situate în atelierelor de proiectare. Modelele actuale privilegiază adesea autoratul individual și rezolvarea abstractă a problemelor, trecând cu vederea dimensiunile sociale și ecologice ale arhitecturii. Scopul este de a testa modul în care atelierelor de proiectare pot educa studenții ca agenți critici și creativi ai schimbării prin implicarea în comunități reale.

Această cercetare are la bază un proiect de cercetare-acțiune participativă (PAR) de reactivare a unei școli abandonate din Petrinzel, România. Metodologia a combinat predarea în atelier cu etapele PAR de planificare,

Abstract

This paper examines how architectural pedagogy can address sustainability challenges by embedding participatory and situated approaches in design studios. Current models often privilege individual authorship and abstract problem-solving, overlooking the social and ecological dimensions of architecture. The aim is to test how design studios can cultivate students as critical and creative agents of change by engaging with real communities.

This research is based on a participatory action research (PAR) project to reactivate an abandoned school in Petrinzel, Romania. The methodology combined studio teaching with PAR stages of planning, action, reflection,

acțiune, reflecție și evaluare. Studenții s-au implicat în activități precum ateliere practice, grupuri de discuție cu actorii locali, gătit colectiv, observație pe teren și schițe reflexive, urmate de critici și propuneri finale de proiect.

Concluziile arată că învățarea contextualizată i-a ajutat pe studenți să își adapteze ideile preconcepționate în proiecte sensibile la context, integrând materiale și practici tradiționale cu soluții inovatoare. Limitările au fost lipsa unei evaluări din partea comunității și a unui prototip, subliniind nevoia de etică a reciprocității.

Conchidem că integrarea PAR în atelierelor de proiectare favorizează o învățare relațională, situată și reflexivă, extinzând atât rolul arhitectului ca mediator, cât și pe cel al educatorului ca partener de învățare, echipând mai bine studenții să răspundă crizelor ecologice și sociale.

Cuvinte-cheie: pedagogie de arhitectură, educație pentru sustenabilitate, abordare prin cercetare-acțiune participativă, „clacă”, contextualizare.

Educația în arhitectură și un viitor sustenabil pentru toți

Ne confruntăm în prezent cu crize simultane precum pierderea biodiversității, schimbările climatice și creșterea inegalităților sociale. În fața acestor probleme globale interconectate, este esențial să accelerăm tranziția către un viitor mai sustenabil. Raportul UN DESA (2024) evidențiază următoarele provocări majore legate de educația de arhitectură și de sectorul construcțiilor:

_impactul pandemiei COVID-19 asupra educației, resimțit astăzi în învățământul superior prin scăderea performanței academice, probleme de

and evaluation. Students engaged in activities such as hands-on workshops, focus groups with stakeholders, shared cooking, field observation, and reflective sketching, followed by critiques and final design proposals.

Findings show that a situated learning helped students adapt preconceived ideas into context-sensitive designs, integrating traditional materials and practices with innovative solutions. Challenges included the absence of community evaluation and built prototypes, underlining the ethical need for reciprocity.

We conclude that embedding PAR in design studios fosters relational, situated, and reflective learning, expanding both the role of the architect as mediator and the educator as co-learner, better equipping students to respond to ecological and social crises.

Keywords: architectural pedagogy, sustainability education, participatory action research approach, “clacă”, situatedness.

Architectural Education and a Sustainable Future for All

We are currently facing simultaneous crises: biodiversity loss, climate change and increasing social inequalities. In the face of these interconnected global issues, it is crucial that we accelerate our transition towards a more sustainable future. The UN DESA report (2024) highlights the following major challenges linked with architecture education and the construction sector:

_the impact of the COVID-19 pandemic on education, which is currently being felt in higher education in terms of decreased academic performance, mental

sănătate mintală și lipsa de implicare în relațiile cu colegii (ONS, 2021; Wang et al., 2024);

_creșterea sărăciei și a numărului de refugiați din cauza conflictelor. Există o lipsă de modele adecvate pentru abordarea ei, lucru explicat parțial prin faptul că domină modelele de învățământ superior dezvoltate în Nordul Global. Acestea marginalizează sau exclud adesea moduri diferite de producere a cunoașterii, care ar putea fi mai bine adaptate contextelor și problemelor locale (Datey, 2023);

_creșterea emisiilor de gaze cu efect de seră și a poluării cu plastic, sectorul construcțiilor fiind responsabil pentru peste 40% din emisiile globale de CO2 (International Energy Agency and the United Nations Environment Programme, 2018);

_intensificarea valurilor de căldură, a secetelor, incendiilor, inundațiilor și pierderii biodiversității, legate de defrișări, impermeabilizarea solurilor, pierderea zonelor umede, fragmentarea ecosistemelor din cauza extinderii habitatului uman.

Raportul recomandă reformarea sistemelor educaționale pentru a sprijini atingerea obiectivelor de sustenabilitate. Sectorul construcțiilor nu este deplin angajat pentru a crea o lume mai sustenabilă. Nu doar că progresul către acest obiectiv nu este pe drumul cel bun pentru a atinge decarbonizarea până în 2030, dar datele recente arată că întregul sector al construcțiilor regresează (United Nations Environment Programme, 2022). Există o nevoie urgentă pentru o perspectivă holistică asupra mediului construit, care să abordeze umanist și nu doar tehnic modul în care ne creăm habitatele și ne asumăm responsabilitatea pentru moștenirea pe care o lăsăm în urmă (Davos Declaration, 2018; Granato, 2023). Educația în arhitectură este privită ca un punct critic în transformarea paradigmei

health, and lack of engagement with peers (ONS, 2021; Wang et al., 2024);

_the increasing poverty and rising numbers of refugees due to conflict. In relation to this challenge, there is a lack of models to address it, which can be partly explained by the dominance of higher education models produced in the Global North. These often marginalize or exclude “other” modes of knowledge production that may be better adapted to local contexts and problems (Datey, 2023);

_increasing greenhouse gases and plastic pollution, the construction sector being responsible for over 40% of global CO2 emissions (International Energy Agency and the United Nations Environment Programme, 2018);

_increasing heat waves, droughts, fires floods and loss of biodiversity, linked with deforestation, land sealing, loss of wetlands, fragmentation of ecosystems due to human habitat extension.

The report recommends reforming the education systems to support the achievement of the sustainability goals. The construction sector is not fully committed to the task of creating a more sustainable world. Not only is progress towards this goal not on track to decarbonize by 2030, but recent data shows that the entire construction sector is regressing (United Nations Environment Programme, 2022). There is an urgent need for a holistic perspective on the built environment that approaches humanistically and not just technically how we create our habitats and take responsibility for the legacy we leave behind (Davos Declaration, 2018; Granato, 2023). Architectural education is seen as a critical point in transforming the current paradigm of built culture for “a sustainable, equitable

actuale a culturii construite pentru „ un viitor sustenabil, echitabil și incluziv pentru toți” (Thomsen & Miller, 2022, p. 3). Prin urmare, trebuie să adaptăm abordările pedagogice existente pentru a-i educa pe tineri să devină „ agenți critici și creativi ai schimbării” (Riddle, 2022; Hickey & Riddle, 2024).

În acest articol, explorăm modalitățile prin care învățământul superior în domeniul arhitecturii poate contribui la progresul către sustenabilitate. Propunem utilizarea instrumentelor pedagogice existente în atelierelor de proiectare de arhitectură pentru a-i învăța pe studenți să lucreze în contexte reale. Studiul de caz constă într-un proiect scurt din semestrul al treilea al atelierului de proiectare de arhitectură al anului 2 de la departamentul de arhitectură, Facultatea de Construcții, Cadastru și Arhitectură a Universității din Oradea.

În secțiunile următoare am identificat probleme critice în educația studenților care trebuie abordate pentru a face față provocărilor menționate mai sus, în vederea unui viitor sustenabil. Propunem și testăm o metodologie de atelier de proiectare bazată pe un proiect de cercetare-acțiune participativă (PAR) și concluzionăm despre ceea ce au învățat studenții și tutorii din acest experiment pedagogic.

Pedagogii arhitecturale relaționale și contextualizate

În proiectarea arhitecturală, ideea autoratului individual rămâne adânc înrădăcinată. Autorul este adesea ridicat la statutul de star global sau de „geniu solitar” (Charalambous & Christou, 2016). Acest mod patriarhal de raportare la o figură creativă singulară poate crea iluzia că procesul de proiectare este un act individual. Savanta feministă Donna Haraway (1988) definește acest mod de a acționa în lume drept „trucul lui Dumnezeu” (în textul original „the god trick”), subliniind faptul că are implicații etice, politice și culturale, precum invalidarea altor moduri de acțiune, negarea altor subiectivități, voci și prezențe. Practica

and inclusive future for all” (Thomsen & Miller, 2022, p. 3). Therefore, we must adapt existing pedagogical approaches to educate young people to become “critical and creative agents of change” (Riddle, 2022; Hickey & Riddle, 2024).

In this paper, we explore ways in which higher architectural education can contribute to progress towards sustainability. We propose using existing pedagogical tools from architectural design studios to teach students to work in real-life contexts. The case study is based on a short project from the third semester of the architecture design studio at the Department of Architecture, Faculty of Construction, Cadastre and Architecture at the University of Oradea.

In the following sections we have identified critical issues in architectural education that need to be addressed to tackle the above-mentioned challenges for a sustainable future. We propose and test a design studio methodology based on a participatory action research (PAR) project and draw some conclusions about what students and tutors learnt from this pedagogical experiment.

Relational and Situated Architectural Pedagogies

In architectural design, the idea of individual authorship remains entrenched. The author is often elevated to the status of a global star or a “solitary genius” (Charalambous & Christou, 2016). This patriarchal way of relating to a singular creative figure can create the illusion that the design process is an individual act. Feminist scholar Donna Haraway (1988) defines this way of acting in the world as “the god trick”, noting that it has ethical, political and cultural implications such as invalidating other ways of acting, denying alternative subjectivities, voices and presences. The pedagogical practice of learning design

pedagogică de a învăța proiectarea de arhitectură aderă încă la această paradigmă modernistă a figurii creative individuale.

Această paradigmă persistă în educația arhitecturală din România, unde învățarea este centrată pe figura educatorului – arhitectul-profesor care transmite cunoaștere – și mai puțin pe „practici autentice de colaborare și proiectare bazate pe relaționalitate” (Escobar, 2018, p. 125). Din perspectiva unei pedagogii pentru sustenabilitate, viitorii arhitecți ar trebui încurajați să descopere și să se implice în mediul lor din alte perspective decât cele proprii sau ale educatorului, ceea ce Haraway (1988) a numit „cunoaștere contextualizată”, conceptul fiind folosit ulterior și ca „contextualizare” (“situatedness”) în literatura feminisă (Wesselius, 2017). O astfel de schimbare ar favoriza forme de învățare relaționale, contextualizate și transdisciplinare, oferind un cadru mai solid pentru promovarea obiectivelor de sustenabilitate.

La nivel global, studenții solicită tot mai mult o educație de proiectare transformativă care să reconfigureze modelele tradiționale de ierarhie și structuri de evaluare (Transformative Design Education, 2021). De asemenea, tutorii din ateliere îi încurajează pe studenți să își înțeleagă responsabilitățile sociale și de mediu (Musa, 2020; Charalambous & Christou, 2016). Cercetătorii susțin că această pedagogie relațională (Escobar, 2018; Granato, 2023) îi împuternicește pe studenți să colaboreze cu educatorii în co-crearea propriului lor mediu de învățare, favorizând astfel rolul lor de agenți în modelarea lumii cu ajutorul gândirii prin design (Hickey & Riddle, 2023).

Acest lucru încurajează schimbul de idei, resurse și instrumente de învățare mai degrabă decât competiția. Le permite educatorilor să îi stimuleze pe studenți să exploreze o varietate de domenii de cercetare și să îmbrățișeze diversitatea în ceea ce privește abilitățile intelectuale și fizice, genul și fundalurile culturale. Studenții învață să preia controlul asupra unor situații

still adheres to this modernist paradigm of the individual creative figure.

This paradigm persists in architectural education in Romania, where learning is centered on the figure of the educator - the architect-teacher who transfers knowledge - and less on “authentic practices of collaboration and design based on relationality” (Escobar, 2018, p. 125). From the standpoint of a pedagogy for sustainability, future architects should be encouraged to discover and engage with their surroundings from perspectives other than their own or that of the educator, what Haraway coined as “situated knowledges” (1988), known later as “situatedness” in feminist literature (Wesselius, 2017). Such a shift would foster relational, situated and transdisciplinary forms of learning, providing a stronger framework for advancing sustainability goals.

At the global level, students are increasingly calling for transformative design education that reconfigures traditional models of hierarchy and feedback structures (Transformative Design Education, 2021). Likewise, studio tutors are encouraging students to understand their social and environmental responsibilities (Musa, 2020; Charalambous & Christou, 2016). Scholars argue that this relational pedagogy (Escobar, 2018; Granato, 2023) empowers students to collaborate with educators in co-creating their own learning environment, thereby fostering their agency in shaping the world through design thinking (Hickey & Riddle, 2023).

Rather than competition, it encourages the sharing of ideas, resources, and learning tools. It enables educators to encourage students to explore a variety of research areas and embrace diversity in terms of intellectual and physical abilities, gender, and cultural backgrounds. Students learn to take charge of diverse situations that challenge their comfort zones (Granato, 2023). Furthermore, the designs

diverse care le provoacă zonele de confort (Granato, 2023). În plus, proiectele sunt testate prin prototipare și evaluate prin observare participativă de către părțile interesate.

Exemple de bune practici în pedagogia relațională și contextualizată din cadrul educației arhitecturale românești includ diverse ateliere experimentale, inițiate în principal de organizații civice, private sau profesionale, desfășurate în parteneriate formale sau informale cu universități din țară, ca practici profesionale pentru cadre didactice și studenți arhitecți: inițiativa „La Terenuri” (Baibarac-Duignan & Medeșan, 2023; Galoș & Medeșan, 2022), „Street, Someș and Criș Delivery” (Ilovan et al., 2020), „Școala Grădinarilor Planetari” (Brezoi), sau alte inițiative civice similare pentru recuperarea spațiilor verzi din oraș, precum „Parcul Est”, „Parcul Feroviarilor” (Cluj), „Delta Văcărești” (București) sau programe educaționale alternative ca „Școala de la Bunești” (Goilav, 2024) etc. În toate aceste inițiative, studenții la arhitectură se angajează în probleme reale și le abordează în echipe transdisciplinare. Un aspect cheie este faptul că studenții se alătură unui proiect comunitar existent, mai degrabă decât să abordeze o sarcină inventată în izolare, fără interacțiune cu actorii implicați.

Urmând această abordare, proiectul „Ambulanța pentru Monumente” funcționează ca un model de învățare aplicată în domeniul restaurării patrimoniului construit. Prin intervențiile sale de urgență, realizate în colaborare cu studenți și tineri profesioniști, programul a devenit un atelier mobil de instruire practică (Vaida et al., 2023), completând educația academică tradițională din școli cu experiențe practice pe șantier, alături de specialiști, meșteșugari, comunitate și tineri din alte părți ale țării implicați ca voluntari.

Acest tip de formare oferă viitorilor arhitecți nu doar cunoștințe tehnice, responsabilitate pe șantier, grijă față de ceilalți, ci și o înțelegere profundă a responsabilității sociale în raport cu patrimoniul. Astfel, Ambulanța pentru

are tested through prototyping and evaluated through participatory observation by stakeholders.

Examples of good practices in relational and situated pedagogy within Romanian architectural education include various experimental workshops, initiated mainly by civic, private or professional organizations carried out in formal or informal partnerships with universities in the country, as professional practices for educators and architecture students: the “La Terenuri” initiative (Baibarac-Duignan & Medeșan, 2023; Galoș & Medeșan, 2022), “Street, Someș and Criș Delivery” (Ilovan et al., 2020), “The School of Planetary Gardeners” (Brezoi), or other similar civic initiatives for the recovery of green spaces in the city such as the “Park Est”, “Feroviarilor Park” (Cluj), “Văcărești Delta” (Bucharest) or alternative educational programs such as the “School of Bunești” (Goilav, 2024) etc. In all these initiatives, architecture students engage with real-world issues and work in transdisciplinary teams to address them. A key aspect is that students join an existing community project rather than tackling an invented task in isolation, without interaction with stakeholders.

Following this approach, the “Ambulanța pentru Monumente” (translated as “Heritage Rescue Monuments”) project functions as a model of applied learning in the field of built heritage restoration. Through its emergency interventions, carried out in collaboration with students and young professionals, the program has become a mobile hands-on training workshop (Vaida et al., 2023) complementing traditional academic education from the schools with practical experiences on the construction site with specialists, craftsmen, community, young people from other parts of the country involved as volunteers.

This type of training provides future architects not only with technical knowledge, site responsibility, caring for others, but also with a deep understanding of social responsibility in relation to heritage. Thus, the “Ambulanța pentru

Monumente demonstrează cum pedagogia relațională și implicarea civică pot contribui la dezvoltarea competențelor aplicate în arhitectură și conservarea patrimoniului.

Ceea ce este semnificativ în aceste exemple este faptul că studenții și educatorii lor din câmpul pedagogiei de arhitectură colaborează cu diverși actori interesați de probleme de sustenabilitate: preocupări ecologice în planificarea urbană, utilizarea materialelor și tehnicilor naturale și locale, rolul comunităților în conservarea patrimoniului construit, valoarea cunoștințelor locale și a meșteșugului. Cu toate acestea, școlile superioare de arhitectură din România manifestă reticență în a integra astfel de experimente în programa analitică semestrială, (numită și fișa disciplinei), în ciuda acestor exemple naționale și internaționale care demonstrează că ele pot funcționa eficient.

Există însă o excepție notabilă la Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu” din București, unde un grup de cadre didactice — active și în organizații civice — au creat în 2021 un program opțional de pedagogie aplicată, „Live@UAUIM”, care pune în legătură comunitățile și studenții care rareori au șansa să se întâlnească și să colaboreze la proiecte civice cu componentă de arhitectură (Borcan, 2025). Acest tip de experimentare „în direct” (denumită „live” în literatură), cu contexte date, actori reali implicați și desfășurate în timp real, face parte din metodele de predare ale proiectării participative (Christiansson et al., 2018) și ale învățării constructiviste (Herr, 2014; Shareef & Farivarsadri, 2020).

Proiectele „în direct” într-un cadru academic pot fi structurate pentru a crea un mediu de învățare productiv adaptat nevoilor studenților, diferențându-se de proiectele complexe din realitate (Morrow, 2014). În cele ce urmează vom arăta cum am adaptat programa analitică a unui proiect scurt din anul al doilea la departamentul de arhitectură, de la Universitatea din Oradea cu scopul de a încuraja învățarea și contextualizată, și relațională.

Monumente” demonstrates how relational pedagogy, and civic engagement can contribute to the development of applied skills in architecture and heritage conservation.

What is significant in these examples is that architectural students and educators engage with diverse stakeholders on sustainability issues: ecological concerns in urban planning, the use of natural and local materials and techniques, the role of communities in maintaining built heritage, the value of local knowledge and craftsmanship. Yet, Romanian higher architecture schools show reluctance to embed such experiments in semester-long syllabus, despite these national and international examples demonstrating how they can work effectively.

There is, however, a notable exception at the “Ion Mincu” University of Architecture and Urbanism in Bucharest, where a group of faculty members—also active in civic organizations—created in 2021 an optional program of applied pedagogy, “Live@UAUIM”, bridging communities and students that rarely have the chance to meet and collaborate on architecture-related civic projects (Borcan, 2025). This type of live experimentation, with given contexts, real actors involved and happening in real time, referred to as “live” in the literature, are part of the teaching methods of participatory design (Christiansson et al., 2018) and constructivist learning (Herr, 2014; Shareef & Farivarsadri, 2020).

Live projects in an academic setting can be structured to create a productive learning environment tailored to students’ needs, differentiating them from full-scale real projects (Morrow, 2014). In the following, we will discuss how we adapted the syllabus for a short year two project in the department of architecture at the University of Oradea, in order to encourage situated and relational learning. The final objective of this educational experiment was to

Obiectivul final acestui experiment educațional a fost de a explora posibilitățile prin care învățământul superior de arhitectură poate contribui, folosind instrumentele și mijloacele pedagogice existente precum atelierelor de proiectare la avansul către sustenabilitate.

Studiul de caz se concentrează pe un proiect existent de reactivare a unei școli abandonate din satul Petrinzel (județul Sălaj), cu scopul de a o transforma într-un centru comunitar pentru locuitori. Acest proiect PAR a servit nu doar ca un exercițiu de proiectare, ci și pentru a explora modul în care studenții se raportează la conceptul de sustenabilitate atunci când lucrează direct cu o comunitate, nu doar într-un cadru pur academic. Studiul de caz ilustrează modul în care astfel de proiecte „în direct” pot fi integrate în cadrul programelor analitice de studiu existente – nu doar ca școli de vară independente, ci ca părți integrate ale atelierelor de proiectare din timpul semestrelor.

Metodologie

Profesional, toți cei trei autori aduc o experiență anterioară în predarea atelierelor de proiectare și în coordonarea cercetării-acțiune comunitare cu studenți la arhitectură: Silviu Medeșan prin inițiativa „La Terenuri”, Greta Zsak prin „Ambulanța pentru Monumente”, și Adrian Hagiu în intervenții urbane temporare dezvoltate cu colectivul „Urb_O” (Urb_O, 2011). Pe baza acestor experiențe și în urma unei recenzii a literaturii teoretice, care ne-a îmbunătățit înțelegerea abordărilor existente și ne-a permis să identificăm lacune critice și bune practici, am conceput un experiment educațional pilot în satul Petrinzel.

Acesta a implicat reactivarea unei școli abandonate și a combinat atât metode convenționale, cât și metode PAR (Kinson et al., 2007) în atelierelor de proiectare. L-am conceput ca un proiect PAR de trei săptămâni pentru 22 de studenți, îndrumați de 3 tutori, și a cuprins patru

explore possibilities through which higher architectural education can contribute using existing pedagogical tools and means – the design studios - to advance sustainability.

The case study focuses on an existing project to reactivate an abandoned school in the village of Petrinzel (Sălaj County), with the goal of transforming it into a community center for residents. This participatory action research project served not only as a design exercise, but also to explore how students relate to the concept of sustainability when working directly with a community rather than in a purely academic setting. The case study illustrates how such live projects can be embedded within the existing syllabus frameworks—not only as stand-alone summer schools, but as integral components of semester-long design studios.

Methodology

As professional backgrounds, all three authors bring prior experience in teaching design studios and leading community-based action research with architecture students: Silviu Medeșan through the “La Terenuri” initiative, Greta Zsak in „Ambulanța pentru Monumente”, and Adrian Hagiu in temporary urban interventions developed with the “Urb_O” collective (Urb_O, 2011). Building on these experiences and informed by a literature review, which improved our understanding of existing approaches and enabled us to identify critical gaps and best practices, as outlined above, we designed a pilot educational experiment in Petrinzel village.

This involved the reactivation of an abandoned school and combined both conventional and PAR methods (Kinson et al., 2007) in design studios. We conceived it as a three-week PAR project for 22 students, supervised by 3 tutors, and comprised four stages: (1) a first week of Planning,

etape: (1) o primă săptămână de Planificare, constând în analiza planurilor existente pentru sat și pregătirea unei vizite în teren pentru familiarizarea studenților cu situl și comunitatea; (2) un sfârșit de săptămână de Acțiune, axat pe o vizita în teren; (3) o etapă de Reflecție, constând în interpretarea notelor de observație luate în etapa de Acțiune și ședințe de critici individuale având ca scop adaptarea temei de proiect la nevoile locale identificate și dezvoltarea propunerilor; și (4) etapa de Evaluare, în cadrul căreia am evaluat propunerile studenților și studenții au evaluat experimentul pedagogic.

Pentru etapa de Planificare, am analizat individual și colectiv documentația Planului Urbanistic General al comunei Almașu, precum și documentația accesibilă legată de regiune: proiecte feroviare, de ciclism, rutiere și de infrastructură publică. Deasemenea, am plănuit vizita pe sit.

Pentru etapa de Acțiune, cercetarea se bazează pe învățarea contextualizată: o combinație de metode pedagogice cantitative și calitative care urmărește integrarea studenților în procesul comunității de renovare și activare a școlii. Am conceput patru pași pentru a ancora studenții în acest proces, stimulând contextualizarea și raționalitatea, prin imaginarea unei suite de cadre formale și informale, interacțiuni unu-la-unu, activități colective, muncă și momente de relaxare. Ca prim contact cu comunitatea, am utilizat o metodă inspirată din tradiție numită *claca* (Fig. 1), care este o formă de muncă comunitară solidară. Studenții au contribuit direct prin muncă practică la șantierul școlii. O întâlnire formală, structurată ca un grup de discuții sau focus grup cu actorii comunității (primarul și locuitorii), a fost organizată pentru ca studenții să se familiarizeze cu planurile comunei și să observe părerile sătenilor (Fig. 2). Această întâlnire formală a fost urmată de o activitate socială menită să încurajeze dialogul informal între studenți și sătenii implicați în proiectul școlii, sub forma unei seri de gătit și luat masa împreună.

involving analysis of the existing plans for the village and preparation for a field trip to familiarize the students with the site and community; (2) a weekend of Action, focused on a field trip for situate the students in the village life; (3) a Reflection stage, consisting of analyzing the observation field notes from the Action stage and desk critiques aimed at adapting the design brief to identified local needs and developing the proposals to address them; and (4) the Evaluation stage, in which the tutors assessed the students' proposals and the students assessed the pedagogical experiment.

For the Planning stage, we conducted individual and collective desk tutoring analyzing the General Urban Plan of the Almașu commune, as well as accessible documentation related to the Petrinzel region (e.g., railway, cycling, road and public infrastructure projects). We also planned the site visit.

For the action stage, the research draws on situated learning: a combination of quantitative and qualitative pedagogical methods which aims to integrate students into the community's ongoing process of school refurbishment and activation. We have devised four steps to ground the students within the process, fostering situatedness and relationality through a balance of formal and informal settings, one-to one interactions, collective activities, work and moments of relaxation. As a first contact with the community we employed a traditional-inspired method called *clacă* (Fig. 1), which is a form of solidarity communal hands-on workshop with villagers, contributing directly to the construction site of the school. A formal meeting, structured as a focus group with community stakeholders (mayor and local villagers) was organized for students to familiarize themselves with the commune's plans and to observe the villager's feedback (Fig. 2). This formal meeting was followed by a social activity designed to encourage informal dialogue between the students and the villagers involved in the school project, in the form of an evening of shared cooking and meals.

Fig. 1. Studenții ajutând comunitatea la renovarea clădirii școlii în timpul clăcii. / Students helping the community for the school building renovation during the *clacă* workshop. Sursa/ Source: Timeea Muntean

Fig. 2. Focus grup în Petrinzel cu părțile interesate din comunitate: primarul, locuitorii, tutorii, o cercetătoare și studenții. / Focus group with community stakeholders in Petrinzel: the mayor, the residents, the tutors, a researcher and the students. Sursa/ Source: Silviu Medeșan

Ca parte a etapei de Reflecție, studenților li s-au dat sarcini observaționale și reflexive. Ei au trebuit să își documenteze constatările și observațiile prin note de teren, schițe, fotografii și conversații transcrise realizate în timpul sau după activități. Studenții au menținut, de asemenea, caiete de schițe care au servit drept jurnale reflexive, permițându-le să proceseze și să analizeze critic descoperirile lor. Un studiu calitativ de teren realizat de 22 de studenți, susținut de o listă de verificare a observațiilor care documenta utilizarea tradițională a materialelor, formelor și tehnicilor, a fost efectuat în timpul vizitei pe teren pentru a crește conștientizarea studenților asupra caracteristicilor specifice ale arhitecturii satului și pentru a fi folosit ca inspirație pentru propunerile studenților. După aceasta, studenții au adaptat tema de proiect pe baza observațiilor lor din timpul vizitei pe teren. În ultima săptămână, sesiuni de critică individuală convențională de proiectare au fost folosite pentru a dezvolta propuneri arhitecturale pentru extinderea școlii.

Pentru Evaluare, tutorii au evaluat proiectele finale ale studenților, iar studenții au completat formulare online anonime referitoare la învățarea lor din acest experiment pedagogic. Planificasem să includem și câțiva locuitori în juriul pentru prezentarea finală. De asemenea, am prevăzut o a doua clacă, care ar fi implicat construirea unor prototipuri selectate din proiectele finale ale studenților, ca parte a unei școli de vară. Totuși, niciuna dintre aceste activități nu a putut fi realizată din cauza timpului scurt și a constrângerilor bugetare.

În secțiunea de Discuții am analizat abordarea PAR expusă mai sus construind Tabelul 1, concentrându-ne pe ceea ce au relevat metodele și pe modul în care acestea s-au dezvoltat în rezultate concrete din proiectele studenților. În cele ce urmează ne vom concentra pe studiul de caz prezentând contextul spațial și social al satului Petrinzel, baza temei de proiectare a proiectului scurt și cum a fost ea rafinată de studenți în urma etapelor PAR ulterioare.

As part of the Reflection stage, students were given observational and reflective tasks. They had to document their findings and insights via field notes, sketches, photographs, and transcribed conversations taken during or after the activities. Students also maintained sketchbooks that served as reflexive diaries, allowing them to process and critically analyze their observations. A qualitative field survey from 22 students, supported by an observation checklist documenting the traditional use of materials, forms and techniques, was conducted during the field trip to increase student's awareness of the specific characteristics of the village's architecture and to be used as an inspiration for the students' proposals. After this, the students adapted the design brief based on their observations during the field trip. Last week, conventional design critiques and one-to-one feedback sessions were used to develop architectural proposals for the school extension.

During the Evaluation stage, the tutors, assessed the students' final projects, and the students completed anonymous online forms regarding their learning from this pedagogical experiment. We had planned to include some residents on the jury panel for the final presentation. We also envisaged a second "claca", which would have involved building selected prototypes from the students' final projects as part of a summer school. However, neither activity could be realised due to time and budget constraints.

In the Discussion and Results section, we analysed the PAR approach by building up Table 1, which focuses on what the methods revealed and how the findings developed into concrete results from the students' projects. In the following, we will focus on the case study presenting the spatial and social context of the village of Petrinzel, the basis for the short project design brief, and how it was refined by students following subsequent PAR stages.

Studiu de caz: proiectare împreună cu comunitatea din Petrinzel

Tema de proiectare a avut ca punct de plecare proiectul în curs de desfășurare al comunității locale din satul Petrinzel, comuna Almașu, județul Sălaj. Satul Petrinzel (Kispetri în maghiară) se află la 122 km de Oradea și la 60 km de Cluj, în regiunea etnografică a Țării Călatei (Kalotaszeg în maghiară). Regiunea se caracterizează printr-o arhitectură tradițională distinctă, care utilizează materiale naturale precum piatra, lemnul și argila în diverse forme, adesea cu elemente decorative bogate. Populația satului include atât rezidenți permanenți – mulți dintre ei lucrând în agricultură sau făcând naveta către centrele urbane din apropiere –, cât și locuitori sezonieri care își folosesc casele ca locuri de vacanță.

Comunitatea de săteni noi și vechi din Petrinzel a început să renoveze fosta clădire a școlii cu scopul de a o transforma într-un centru comunitar. Școala și biserica reformată sunt situate în centrul satului și formează un complex delimitat de o împrejmuire tipică de piatră. Școala a fost abandonată în ultimele decenii din cauza depopulării satului. Ca urmare a repopulării recente a satului cu nou-veniți, comunitatea locală devine din ce în ce mai activă. Merită menționat faptul că școala, biserica și centrul cultural al satului au fost construite de generațiile anterioare de săteni în sistem de clacă, la fel ca majoritatea caselor din sat.

Potrivit unui locuitor, localnicii încă lucrează împreună în acest mod. Cerințele de proiectare propuse de tutori prevedeau extinderea școlii cu o anexă independentă de celelalte două clădiri de pe amplasament: școala și biserica. Anexa ar urma să găzduiască facilități de bază: dușuri, toalete, vestiare, spații de depozitare pentru mobilier și birouri. Volumul anexei trebuia să rămână subordonat bisericii și școlii existente, pentru a se asigura că aceasta contribuie la coeziunea și funcționalitatea ansamblului arhitectural. Reprezentările de arhitectură solicitate în

Case Study: Design with the Community of Petrinzel

The design brief took as a starting point the ongoing project of the local community in the village of Petrinzel, Almașu commune in the county of Sălaj. The village of Petrinzel (Kispetri in Hungarian) is located 122 km from Oradea and 60 km from Cluj, part of the ethnographic region of Călata (in Hungarian Kalotaszeg). The region is characterized by a distinct traditional architecture, making use of natural materials such as stone, wood, and clay in various forms, often adorned with rich decorative elements. The village population includes both permanent residents—many of whom work in agriculture or commute to nearby urban centers—and seasonal inhabitants who use their homes as vacation retreats.

The community of new and old villagers in Petrinzel started to renovate their former school building with the aim of turning it into a community center. The school and the reformed church are located in the centre of the village, forming an enclosed complex surrounded by a stonewall fence. The school has been abandoned in recent decades due to depopulation of the village. As a result of the repopulation of the village with newcomers, the local community is becoming active. It is worth mentioning that the village school, church and cultural center were built by previous generations of villagers in a *clacă* system, like most of the houses in the village.

Locals are still working in this way, according to a resident. The base design brief proposed by the tutors required the extension of the school with an annex independent of the other two buildings on the site: the school and the church. The annex was to accommodate basic facilities: showers, toilets, changing rooms, storage areas for furniture and offices. To ensure that it contributed to the overall cohesion and functionality of the architectural ensemble, the volume of the annex had to remain subordinate to the existing church and school. The architectural drawings

caietul de sarcini au fost: un plan al regiunii cu locația satului, un plan al curții, planurile școlii și ale anexei, elevațiile și fațadele curții, secțiuni și detalii. În timpul excursiei pe sit, studenții au încercat să identifice mai precis nevoile și dorințele locuitorilor și să îmbunătățească tema de proiectare.

După cum am văzut mai sus, studenții s-au implicat direct în comunitatea din Petrinzel prin metode de învățare contextualizate, precum claca, grupuri de discuții de tip focus grup și conversații informale. În cadrul acestor întâlniri, locuitorii au subliniat importanța sistemului de lucru de tip claca pentru renovarea clădirii școlii, deoarece reduce costurile de construcție și sporește stima de sine a comunității. De asemenea, au solicitat spații flexibile, având în vedere că „satele se schimbă rapid” și au identificat școala și curtea acesteia ca locații ideale pentru piețele locale și festivități care sunt organizate sezonier de către săteni. În prezent, acestea au loc în curtea mai mică a casei de cultură. Aceste evenimente sezoniere sunt vitale pentru viața comunității, atrag vizitatori și aduc beneficii financiare. Cu toate acestea, ele necesită spații mai mari și mai potrivite. Pentru a completa aceste activități, sătenii au propus, de asemenea, transformarea mansardei școlii într-un dormitor pentru turiști și transformarea unei camere a clădirii într-un muzeu pentru a păstra și expune colecția de broderii tradiționale, costume și obiecte de artizanat create și păstrate de comunitate.

Discuțiile au scos la iveală și preocupări legate de infrastructură și dezvoltarea economică. Primarul a prezentat un proiect tehnic pentru o pistă de biciclete care ar urma să lege Petrinzelul de cea mai apropiată gară și de traseele regionale de ciclism. Locuitorii au considerat-o o opțiune alternativă de mobilitate și conectivitate pentru turiști, dar nepotrivită pentru activitățile agricole. Agricultură ecologică este considerată atât un catalizator economic pentru rezidenții permanenți, cât și o atracție turistică. Abordând problemele îmbătrânirii și depopulării satului, locuitorii au subliniat faptul că satul ar putea

requested by the brief were a regional location map, a site plan of the courtyard, plans of the school and annex, courtyard elevations and façades, sections and details. During the field trip, the students aimed to identify the residents' needs and desires more specifically and improve the design brief.

As we observed earlier, students engaged directly with the Petrinzel community through situated learning methods such as *clacă*, focus group and informal conversations. During these meetings, residents emphasized the importance of the *clacă* work system for renovating the school building, as it reduces construction costs and boosts community self-esteem. They also requested flexible spaces, given that “villages are changing rapidly” and identified the school and its courtyard as ideal locations for local markets and festivities. Currently, these take place in the smaller courtyard of the culture house. These seasonal events are vital for community life, attracting visitors and providing financial benefits. However, they require larger, more suitable spaces. To complement these activities, the villagers have also proposed converting the school attic into a dormitory for tourists and converting a room of the building into a museum to preserve and display the community's collection of traditional embroidery, costumes, and craft artifacts.

Discussions also revealed concerns about infrastructure and economic development. The mayor presented a technical project for a bicycle lane linking Petrinzel to the nearest train station and regional cycling routes. Residents considered it an alternative mobility and connectivity option for tourists, but not for agricultural activities. Ecological agriculture was viewed both as an economic catalyst for permanent residents and a tourist attraction. Tackling the issues of ageing and depopulation of the village, the residents pointed out that the village could attract young professionals who can work remotely.

atrage tineri profesioniști care pot lucra de la distanță. În cadrul aceleiași discuții, rolul arhitectului a devenit o chestiune controversată. În timp ce generațiile mai tinere și-au exprimat interesul pentru materiale de construcție naturale și durabile, precum betonul din câneapă sau lână, generațiile mai în vârstă au preferat opțiuni mai ieftine, dar mai puțin durabile, precum betonul sau ferestrele din plastic pentru renovarea școlii. În mod paradoxal, majoritatea sătenilor și-au exprimat, totuși, dorința de a păstra autenticitatea arhitecturală a satului prin elemente precum împrejmuirile de piatră, porțile de intrare din lemn sculptat, frontonuri decorative din lemn și acoperșuri din țiglă ceramică. Mai mulți locuitori au descris arhitectii ca oferind expertiză costisitoare, care nu are legătură cu bugetele și realitățile locale. Acest lucru evidențiază necesitatea ca profesia să demonstreze mai bine valoarea sa adăugată pentru comunitate. Aceste discuții au scos la iveală provocările și oportunitățile implicate în alinierea educației și practicii arhitecturale la nevoile locale, identitatea culturală și durabilitatea pe termen lung.

Pentru propunerile finale, studenții s-au bazat pe unele dintre ideile date de comunitate, dezvoltându-le mai departe în ceea ce privește configurațiile spațiale și răspunzând la ele cu soluții arhitecturale. Unii studenți și-au conceput proiectele astfel încât să poată fi construite cu ușurință folosind un sistem de tip claca, deoarece au învățat că acest lucru reduce costurile și consolidează legăturile sociale. Un proiect a utilizat ziduri de piatră aparentă ca fațadă, o tehnică care nu a fost complet uitată, iar materialul poate fi procurat din surse locale. Alte proiecte au utilizat structuri din lemn atât pentru clădire, cât și pentru acoperirea curții pentru a găzdui piețele sezoniere și alte evenimente, răspunzând atât la funcționalitatea cât și durabilitatea cerute de localnici. Unele proiecte au conceput mansarda ca un dormitor mare pentru vizitatori, în timp ce altele au propus spații de birouri comune („coworking”) în clădirea școlii pentru a atrage noi locuitori permanenți care pot lucra de la distanță. Un proiect a propus o seră pentru cultivarea legumelor în

In the same discussion, the role of the architect emerged as a contested issue. While younger generations expressed interest in natural, sustainable building materials such as hempcrete or wool, older generations preferred cheaper but less sustainable options like concrete or plastic windows for the school renovation. Paradoxically, however, most of the villagers expressed a desire to preserve the village’s architectural authenticity by retaining features such as stone fences, carved wooden entrance gates, decorative wooden pediments, and ceramic-tiled roofs. Several residents described architects as offering expensive expertise that is disconnected from local budgets and realities. This highlights the necessity of the profession to better demonstrate its added value for the community. These discussions revealed the tensions and opportunities involved in aligning architectural education and practice with local needs, cultural identity, and long-term sustainability.

For their final proposals, the students built on some of the ideas established by the community, developing them further in terms of spatial configurations and answering them with architectural solutions. Some students designed their projects to be easily built, using a *clacă* system, for example, since they learned it reduces the costs and strengthens social bonds. One project used stone walls as a façade, a technique that has not been completely forgotten, and the material can be locally sourced. Other projects used sustainable wooden structures for both the building and the courtyard covering to serve as a venue for seasonal markets and other events, meeting both the functionality and sustainability requirements of the locals. Some projects designed the attic as a large dormitory for visitors, while others proposed co-working spaces in the school building to attract new permanent residents who can work remotely. One project proposed a glasshouse for growing vegetables in the courtyard, which could be used for collective activities throughout the year. Shared

curte, care ar putea fi utilizată pentru activități colective pe tot parcursul anului. Gătitul și masa cu sătenii au inspirat unele proiecte să propună o bucătărie comună și un loc pentru foc pentru evenimente. Inspirat de discuția despre infrastructură regională pentru ciclism, unele proiecte au inclus stații de biciclete și parcări în interiorul satului. În legătură cu discuția privind păstrarea autenticității satului, un proiect a utilizat configurația tradițională a terenului, cu șura servind drept separator între curte și grădină. Anexa propusă a fost amplasată astfel încât să funcționeze ca o șură, separând și individualizând spațiul bisericii de cel al școlii (Fig. 3). Un alt proiect a utilizat în mod inovator imaginea împrejmuirii tradiționale din piatră pentru a masca și subordona corpurile extinderii (Fig. 4), răspunzând atât cerințelor temei de proiect, cât și cererii locuitorilor. Aceste soluții demonstrează că autenticitatea satului poate fi păstrată prin proiectarea atentă a configurațiilor spațiului și interpretarea caracteristicilor existente, mai degrabă decât prin simpla lor imitare.

cooking and dining inspired some projects to propose a communal kitchen and a fire pit for events. Inspired by the discussion about the regional cycling infrastructure, some projects included bike stops and parking inside the village. Linked to the discussion on preserving the village's authenticity, one project used the traditional layout of the plot, with the barn acting as a divider between the courtyard and the garden. The proposed annex was placed to function as a barn, separating and individualizing the space of the church from that of the school (Fig. 3). Another project innovatively used the image of the traditional stone wall fence to mask and subordinate the volumes of the extensions (Fig. 4) answering both to the design brief and to the request of the residents. These solutions demonstrate that the authenticity of the village can be preserved through thoughtful design of space configurations and interpretation of the existing features, rather than by simply imitating them

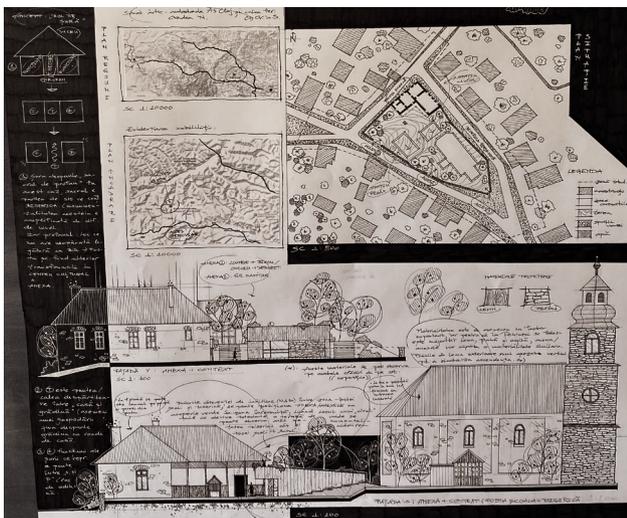

Fig. 3. Elevețiile curților și planul de situație din proiectul Antoniei Tamaș. Studenta folosește rolul de separator al șurii pentru a crea cele două curți din incintă / Project submitted by student Antonia Tamaș showing the courtyards elevations and site plan. She uses the traditional role of the barn as a separator to create two individual courtyards. Sursa / Source: Silviu Medeșan

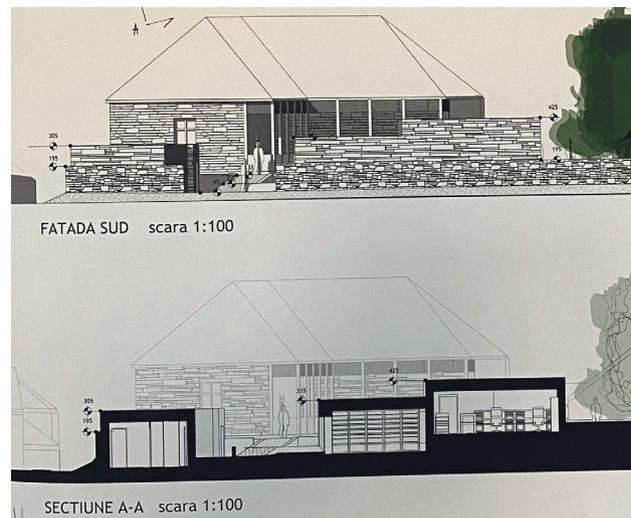

Fig. 4. Proiect prezentat de studentul Octavian Istrate. Materialitatea gardului de piatră a inspirat zidăria fațadei, creând un efect de camuflaj al noilor corpuri. / Project submitted by student Octavian Istrate. The materiality of the stone fence inspired the masonry of the façade, creating the effect of camouflage for the additions. Sursa / Source: Silviu Medeșan

Discuții și rezultate

În această secțiune vom discuta metodele utilizate în lucrare și în proiectul PAR din Petrinzel. Ne concentrăm pe concluziile și rezultatele relevante pentru întrebarea noastră de cercetare: cum poate fi adaptată programa analitică a unui atelier de proiectare pentru un proiect de scurtă durată, astfel încât să formeze arhitecți capabili să rezolve provocările actuale legate de dezvoltare durabilă? Tabelul 1 structurează etapele PAR, indicând numărul de participanți la fiecare activitate și concluziile desprinse din fiecare metodă. Rezultatele reprezintă integrarea acestor concluzii în proiectele finale ale studenților sau în lucrarea de față.

Conform evaluării online a studenților, pentru unii a fost important să planifice împreună cu tutorii etapa de acțiune, realizând că „că proiectarea în sine ar trebui să fie de la început participativă”. Educatorii se află în centrul procesului de învățare, proiectând și implementând programa analitică.

Având în vedere această poziție de putere, este important ca educatorii să se angajeze în autoformare și autoreflexie. Cunoașterea literaturii de specialitate privind teoriile și metodele pedagogice și alinierea acestora la provocările globale poate face procesul educațional mai atractiv și mai relevant pentru studenți. Tutorii trebuie, de asemenea, să fie mai conștienți de spațiul pe care ar trebui să îl lase studenților pentru a-și dezvolta propriile proiecte: „conceptele nu ar trebui schimbate; amprenta noastră ar trebui să rămână”. Studenții au considerat ședințele de tutoriat criticile din atelier mai stresante decât munca la claca, de exemplu. Acest lucru demonstrează că este necesar un echilibru între diverse activități atunci când se elaborează o programă analitică care se dorește angajant: „vizita la Petrinzel a fost o combinație ideală între muncă și relaxare”.

Discussion and Results

The following discussion covers the methods employed in the paper and the PAR project in Petrinzel. We focus on their findings and results relevant to our research question: how can a design studio syllabus for a short project be adapted to educate architects capable of solving current challenges and advancing sustainability? Table 1 structures the PAR stages, showing the number of participants in each activity and the conclusions derived from each method. The results are the integration of these conclusions into the students' final projects or this paper.

According to the students' online evaluation, it was important for some of them to plan the action stage together with their tutors, realizing that “the design process itself should be participatory from the very beginning”. Educators are at the core of the learning process, designing and implementing the syllabus.

Given this position of power, it is important for educators to engage in self-formation and auto-reflection. Keeping up to date with literature on pedagogical theories and methods and aligning them to global challenges can make the educational process more engaging and relevant for students. Tutors also need to be more aware of the space they should leave for students to develop their own projects: “the concepts should not be changed; our imprint should remain”. Students have felt desk critiques more burdensome than the experience of “claca”, for example. This demonstrates that a balance of diverse activities is needed when designing an engaging syllabus: “the visit to Petrinzel was an ideal combination of work and relaxation”.

Etapa PAR / PAR Stage	Metodă / Method	Participanți / Participants	Concluzii / Findings	Rezultate / Results	
Planificare / Planning	Analiza literaturii de specialitate privind educația pentru dezvoltare durabilă, pedagogia de arhitectură, abordarea PAR, inițiativele comunitare / Literature review on education for sustainability, architectural pedagogy, PAR approach, community initiatives	Autorii acestei lucrări / The three authors	Vezi primele două secțiuni ale lucrării / See the first two sections of the paper	Tema de proiectare de bază, această lucrare / The base design brief, this paper	
	Ședință de tutoriat individual și la panou pentru planificarea etapei Acțiune / Individual and collective desk tutoring for planning Action	22 studenți, 3 tutori / 22 students, 3 tutors	Planuri de dezvoltare regională / Regional development plans	Analiză de documente, planul vizitei de teren / Fieldtrip plan	
Acțiune / Action	Învățare contextualizatp / Situated learning	Clacă 1/ Clacă 1	22 studenți, 2 tutori, 6 locuitori / 22 students, 2 tutors, 6 residents	Costuri de construcție reduse; stima de sine a comunității crescută / Low-cost construction; Increased community self esteem	Sisteme constructive simple / Simple construction systems
		Focus group cu părțile interesate / Focus group with stakeholders	22 studenți, 2 tutori, 1 primar, 4 locuitori, 1 cercetătoare / 22 students, 2 tutors, 1 mayor, 4 residents, 1 researcher	Piață sezonieră; festivități; proiecte de infrastructură; atragerea turiștilor și a tinerilor; sol fertil / Seasonal market; festivities; infrastructure projects;	Curte interioară acoperită; parcare pentru biciclete; dormitor în mansardă; spațiu de coworking; seră / Covered courtyard; bike parking; attic dorm; co-working
		Gătit și luat masa împreună / Shared cooking and dining	22 studenți, 2 tutori, 1 primar, 5 locuitori / 22 students, 2 tutors, 1 mayor, 5 residents	Parte din claca; traseul pistei pentru biciclete / Part of "claca"; the route of the cycle path	Bucătărie comună; loc pentru foc; infrastructură pentru biciclete / Communal kitchen; fire pit; bike infrastructure
		Clacă 2 / Clacă 2	studenți, meșteșugari, rezidenți, tutori, alții / Students, craftsmen, residents, tutors, others		
Reflecție / Reflection	Observație participativă: liste de verificare, note și schițe de teren, transcrieri ale conversațiilor / Participatory observation: checklists, sketches fieldnotes, conversation transcriptions	22 studenți, 3 tutori / 22 students, 3 tutors	Autenticitatea satului: împrejurimi din ziduri de piatră, frontonuri decorate, configurația parcelelor / Village authenticity: stone walls fences, decorated pediments, parcel configuration	Utilizarea inovatoare a materialelor locale: piatră și lemn; anexa ca separator; fațada din zidărie de piatră / Innovative use of local materials: stone and wood; the annex as separator; the stone wall subordinate facade	
	Adaptarea temei de proiectare la nevoile comunității / Community needs-based adaptation of the design brief	22 studenți, 3 tutori / 22 students, 3 tutors	Conservarea autenticității satului / Conserving village authenticity	Discutarea rolului arhitectului / Discussing the role of the architect	
Evaluare / Evaluation	Evaluarea finală a proiectelor de către tutori / Final projects evaluations by tutors	22 studenți, 3 tutori / 22 students, 3 tutors	22 proiecte / 22 projects	Contextualizare și relaționalitate; Discuție despre produce-rea cunoașterii / Situatedness and relationality; Discussing knowledge production	
	(Evaluarea proiectului de către părțile interesate) / (Project evaluation by stakeholders)	rezidenți, factori de decizie, actori privați, alții / residents, decision-makers, private actors, others			
	Evaluarea online a proiectului PAR de către studenți / On-line evaluation of the PAR project by students	7 studenți / 7 students	7 răspunsuri anonime / 7 answers	Discutarea rolului educatorului / Role of educators	

Table 1. Etapele proiectului PAR, metodele utilizate, concluziile și rezultatele. Parantezele indică activitățile care au fost planificate, dar nu au fost implementate, așa cum se menționează în Metodologie. / The stages of the PAR project, its methods, findings and results. Activities that were planned but not implemented are shown in brackets, as mentioned in the Methodology.

Metoda învățării contextualizate s-a dovedit a fi extrem de valoroasă pentru studenți, după cum a reflectat unul dintre ei: „Înainte de a ajunge, trebuie să recunosc că aveam tot felul de idei preconcepute despre ce aş putea propune. Astfel, discuțiile cu oamenii locului au fost necesare pentru a înțelege adevăratele necesități”. În acest sens, învățarea contextualizată a funcționat ca o verificare a realității, mutând procesul de învățare dincolo de limitele laboratoarelor din școală, în teren. Mai mult, absența ierarhiilor academice rigide a permis relații mai informale cu educatorii, nu doar cu comunitatea, după cum a remarcat un alt student: „Modul în care am putut relaționa și discuta liber cu profesorii a fost ca o gură de aer proaspăt, mai ales după corecturi, susțineri etc”.

Studenții au observat, de asemenea, că în proiectele PAR rolul arhitectului se schimbă și că „arhitectul ar trebui să joace mai degrabă rolul unui mediator între oameni și formă”. Când lucrează la proiectele PAR, studenții ar trebui să înțeleagă cum se mută accentul pedagogic de la crearea arbitrară a formei estetice la modul în care forma se constituie prin relaționalitate și prin inserția lor în contextul respectiv. O programă analitică eficientă ar trebui să găsească un echilibru între ședințele de tutoriat la atelier axate pe proiectarea arhitecturală convențională (adică proiectarea clasică, modernistă) și activitățile PAR care, se presupune că vor infuza semnificație socială în proiectele propuse.

Lipsa evaluării din partea comunității și neimplementarea unui prototip construit în colaborare cu studenții în timpul unei a doua clăci prezintă multiple dezavantaje. În primul rând, propunerile finale ale studenților nu au putut fi rafinate prin contribuția comunității, astfel încât soluțiile sunt, în esență, răspunsurile studenților la nevoile locuitorilor, intermediare prin aportul tutorilor.

În al doilea rând, există implicații etice, deoarece comunitatea a furnizat cunoștințe, dar nu a primit nimic în schimb de la studenți. Acest lucru duce la dezamăgire

The method of situated learning proved to be highly valuable for the students, as one participant reflected: “before arriving, I must admit I had all sorts of preconceived ideas about what I could propose. Therefore, the discussions with the local people were necessary to understand the real needs”. In this sense, the situated learning functioned as a reality check, moving the learning process beyond the confines of the school laboratories into the field. Moreover, the absence of rigid academic hierarchies enabled more informal relationships with educators, not just the community, as another student noted: “The way we were able to relate and speak freely with the professors was like a breath of fresh air, especially after critiques and reviews”.

Students have observed also that in PAR projects the role of the architect is changing and “the architect should rather play the role of a mediator between people and form”. When working on PAR projects, students understand that the pedagogical focus shifts from the arbitrary creation of aesthetic form to how form emerges through relationality and their situatedness in the respective context. An effective syllabus should find a balance between desk critiques focusing on conventional architectural design (i.e. classical, modernist design making) with PAR activities that allegedly will infuse with social meaning into the proposed design.

The lack of evaluation from the community and the failure to implement a built prototype co-designed by students during a second *clacă* has multiple disadvantages. Firstly, the students’ final proposals could not be refined based on feedback from the community. Therefore, the solutions essentially represent the students’ responses to the residents’ needs, as mediated by the tutors.

Secondly, there are ethical implications since the community provided knowledge but did not receive anything in return from the students. This leads to

și lipsă de încredere. În al treilea rând, această ocazie ar fi fost una bună pentru a îmbunătăți înțelegerea comunității cu privire la profesia de arhitect, aceasta ar fi putut înțelege mai bine prin prezentarea propunerilor studenților modul în care arhitecții pot contribui la conservarea autenticității satului lor.

Proiectul din Petrinzel, spre deosebire de alte inițiative precum „Ambulanța pentru Monumente”, „Școala de la Bunești”, „Parcul Est” sau „Delta Văcărești”, demonstrează modul prin care o metodologie PAR structurată poate fi integrată într-o programă analitică academică pentru a încorpora practicile civice în educația formală, concentrându-se pe procesul prin care studenții învață din situații reale.

Concluzii

Arhitectul Shigeru Ban a observat că arhitecții „lucrează întotdeauna pentru cei privilegiați”, ignorând contribuția lor la societate în ansamblu (Crosbie, 2016) și contribuind la adâncirea prăpastiei dintre bogați și săraci, o provocare subliniată de UN DESA (2024).

O problemă reală este finanțarea proiectului și remunerarea muncii. Pentru tinerii arhitecți, „voluntariatul” pentru cauze sociale, așa cum sugerează Shigeru Ban, nu este o opțiune. În calitate de arhitect de renume, el reușește să echilibreze proiectele de lux cu munca umanitară (Crosbie, 2016).

Liniile directoare ale New European Bauhaus (NEB) propun un model hibrid pentru finanțarea proiectelor, de tipul activării și extinderii școlii din Petrinzel. Acest model implică o combinație de subvenții UE, contribuții municipale, fonduri de dezvoltare rurală și finanțare privată, precum și strângerea de fonduri din comunitate și finanțare participativă (Comisia Europeană, 2024). Sistemul de lucru de tip claca utilizat în Petrinzel sau la „Ambulanța pentru Monumente” poate fi considerat o activitate prin care comunitatea își finanțează participativ proiectul,

disappointment and a lack of trust. Thirdly, this would have been a good opportunity to improve the community's understanding of the architectural profession. By presenting the students' proposals, the community could have gained a better understanding of how architects can contribute to preserving the authenticity of their village.

The Petrinzel project, unlike other initiatives such as “Ambulanța pentru Monumente”, the “School of Bunești”, “Park Est”, or “Văcărești Delta”, demonstrates how a structured PAR methodology can be integrated into an academic syllabus to embed civic practices within formal education, by focusing on the process of how students' learn from real-life situations.

Conclusions

Architect Shigeru Ban has observed that architects “always work for the privileged”, ignoring their contribution to society as a whole (Crosbie, 2016), taking part to the gap between the rich and the poor, a challenge that UN DESA (2024) stress.

A real problem is financing the project and getting paid for the job. For young architects to volunteer for social causes as Shigeru Ban suggests, is not an option. As a starchitect, he succeeds balancing high-end commissions with humanitarian work (Crosbie, 2016).

The New European Bauhaus (NEB) guidelines propose a hybrid model for financing projects such as the activation and extension of the Petrinzel school. This model involves a combination of EU grants, municipal contributions, rural development funds, and private finance, such as philanthropy and impact investment, as well as community fundraising and crowdfunding (European Commission, 2024). Following the NEB's bottom-up principles, the “claca” system of work used in Petrinzel or in “Ambulanța

tinerii arhitecți pot aduce plus valoare acestor proiecte dacă reușesc să facă înțeleasă valoarea muncii lor.

Într-o abordare umanistă a mediului construit, observăm că rolul arhitectului se transformă. În loc să fie un simplu tehnocrat sau birocrat, arhitectul devine co-inițiator de proiecte, facilitator în comunitate, implicat în acțiuni politice și care conectează diferite grupuri și discipline dincolo de cele tehnice. Pentru a îndeplini aceste roluri, modelele de educație în arhitectură trebuie să dezvolte minți reflexive și critice, care sunt „implicate în situații” (Petrescu et al., 2025), mai degrabă decât să observe și să rezolve problemele de la distanță, așa cum este cazul în actuala paradigma modernistă a Nordului Global.

Abordarea PAR propusă aici pentru atelierelor de proiectare încearcă să realizeze această schimbare. În contextul crizelor actuale și viitoare, acest rol în expansiune al arhitectului poate fi copleșitor pentru studenți, dar o educație care învață adaptabilitatea poate fi o „oportunitate profesională” într-un context în care tinerii arhitecți sunt fie șomeri, fie sunt prost plătiți (Charalambous & Christou, 2016). Un arhitect care își poate „traduce” mai bine munca pentru comunități are mai multe șanse să fie angajat. Acest lucru nu va fi doar un avantaj pentru proiectul în sine, ci și o promovare a rolului arhitectului în societate.

În mod asemănător, rolul educatorilor se schimbă. Ei trebuie să învețe cum să facă procesul educațional cât mai prietenos cu studenții. Bazându-se pe ceea ce McLaren (1988) descrie ca „servitori liminali”, tutorii trebuie să rămână conștienți în mod critic de dinamica puterii dintre ei și studenții lor. Această conștientizare necesită o mutare a accentului pe nevoile studentului și sprijinirea învățării acestuia prin dialog critic reflexiv.

În această abordare, educatorul vede studentul nu doar ca un executant al unei teme de proiectare, ci ca pe un „producător de cunoaștere” (Datey, 2023). Trecerea de la paradigma modernistă a învățării individualiste a

pentru Monumente” can be the perfect starting activity for community involvement and applied education.

A humanistic approach to the built environment shows that the role of the architect is expanding. Rather than being a mere technocrat or bureaucrat, the architect becomes a co-initiator of projects, a facilitator in the community, engaged in political action and connecting different groups and disciplines beyond technical ones. In order to fulfil these roles, architecture education models must develop reflective and critical minds that are “embedded in situations” (Petrescu et al., 2025), rather than merely observing and solving problems from afar, as is the case in the current Global North modernist paradigm.

The PAR approach proposed here for the design studios seeks to achieve this change. In the context of current and future crises, this expanding role of the architect can be overwhelming for students, but an education that teaches adaptability can be a “professional opportunity” in a context where young architects are either unemployed or poorly paid (Charalambous & Christou, 2016). An architect who can better “translate” their work for communities is more likely to be hired. This will be not just an advantage for the project itself, but also a promotion of the role of the architect in society.

Similarly, the role of educators change. They have to learn how to make the educational process as student-friendly as possible. Drawing on what McLaren (1988) describes as “liminal servants”, tutors must remain critically aware of the inherent power dynamics between themselves and their students. This awareness requires a shift in focus toward centering the student’s needs and supporting their learning through critically reflective dialogue.

In this approach, the educator sees the student not merely as someone who executes a design brief, but as a “producer of knowledge” (Datey, 2023). The shift from the modernist paradigm of design education centered on individual

proiectării, la paradigma în care toată lumea proiectează, are o voce și un rol egal în modelarea soluțiilor arhitecturale, evitând ierarhia (Manzini, 2015), este necesară pentru a avea răspunsuri holistice la problemele complexe pe care le implică sustenabilitatea. Originalitatea lucrării noastre constă în faptul că am integrat abordarea PAR în programa analitică academică, facilitând astfel o schimbare de paradigmă în educația viitorilor arhitecți. Metodologia este ușor de implementat, poate fi replicată și este deschisă dezvoltării și perfecționării ulterioare în experimente viitoare.

Relaționarea cu ceilalți pentru a contribui la rezolvarea multiplelor crize cu care ne confruntăm poate crea un spirit de apartenență, crește stima de sine colectivă în cadrul grupurilor și comunităților, rezolvând într-un fel izolarea și alienarea provocate de pandemia COVID-19. Simplul fapt că studenții s-au simțit ușurați făcând parte din comunitate este un semn că sunt necesare și trebuie imaginate mai multe metode pedagogice relaționale.

Claca este un exemplu excelent al modului în care grupuri diverse de indivizi pot face schimb de cunoștințe și pot contribui la mijloacele de trai ale celorlalți. Combinarea utilizării tradiționale a materialelor locale, cunoscută de localnici, cu utilizarea inovatoare a acestor materiale, adusă de studenți, dar și lucrul asupra mediului construit existent, cum ar fi satele depopulate și clădirile existente, poate oferi răspunsuri simple la provocările globale legate de poluarea generată de construcții, extinderea habitatelor umane și problemele ulterioare legate de condițiile meteorologice extreme și pierderea biodiversității.

Experimentul educațional a abordat dimensiuni cheie ale crizei actuale prin promovarea unor moduri alternative de producere a cunoștințelor prin implicarea în comunitate – lucrând împreună cu actorii locali, nu pentru ei. Deși schimbările sistemice în materie de guvernare și finanțare rămân necesare, experimentul a demonstrat

authorship to the paradigm in which everyone designs, has a voice and an equal role in shaping architectural solutions, avoiding hierarchy (Manzini, 2015) is necessary to have holistic answers to complex problems sustainability issues entails. The originality of our paper lies in the fact that we integrated the PAR approach into the academic syllabus, thereby facilitating a paradigm shift in the education of future architects. The methodology is straightforward to implement, can be replicated, and is open to further development and refinement in subsequent experiments.

Being in relation with others to contribute in solving the multiple crises we face can create a spirit of belonging, raises the collective self-esteem within the groups and communities, solving in a way the isolation and alienation the COVID-19 pandemic brought. The simple fact that students felt like relief being in the community is a sign that more relational pedagogy methods are needed and have to be imagined.

„Claca” system of work is a prime example of how diverse groups of individuals can exchange knowledge and contribute to each other’s livelihoods. Combining the traditional use of local materials known to the locals with the innovative use of these materials brought by students, as well as working on the existing built environment such as depopulated villages and existing buildings, can provide simple solutions to the global challenges of construction-related pollution, the expansion of human habitats, and the subsequent issues of extreme weather and biodiversity loss.

The educational experiment addressed key dimensions of the current crisis by promoting alternative modes of knowledge production through immersion in the community—working with rather than for local actors, engaging in the “claca” system, and meeting with stakeholders. While systemic changes in governance and

că transformarea de jos în sus este posibilă începând de astăzi: prin integrarea unor noi abordări în cadrele educaționale existente, educația în domeniul arhitecturii poate cultiva noi moduri de gândire și de rezolvare a problemelor în rândul viitorilor profesioniști.

financing remain necessary, the experiment showed that bottom-up transformation is possible starting from today: by embedding new approaches within existing educational frameworks, architectural education and cultivate new ways of thinking and problem-solving among future professionals.

Referințe / References

- Baibarac-Duignan, C., & Medeșan, S. (2023). 'Gluing' alternative imaginaries of sustainable urban futures: When commoning and design met in the post-socialist neighbourhood of Mănăștur, Romania. *Futures*, 153, 103233. <https://doi.org/10.1016/j.futures.2023.103233>
- Braidotti, R. (2016). *Postumanul*. Hecate
- Borcan, C. (2025). Școala în oraș: proiecte „live” la UAIUM. *Revista Arta*, 68–69, 42. <https://revistaarta.ro/wp-content/uploads/2025/02/revista-arta-68-69-view-1.pdf>
- Charalambous, N. & Christou, N. (2016). Re-adjusting the Objectives of Architectural Education, *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 228, 375-382. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2016.07.056>
- Christiansson, J., Grönvall, E., & Yndigegn, S. L. (2018). Teaching participatory design using live projects: Critical reflections and lessons learnt. *Proceedings of the 15th Participatory Design Conference: Full Papers - Volume 1*, 1–11. <https://doi.org/10.1145/3210586.3210597>
- Davos Declaration. (2018). *Towards a European vision of high-quality Baukultur: Davos Declaration 2018*. World Economic Forum & Swiss Confederation. <https://davosdeclaration2018.ch/wp-content/uploads/sites/2/2023/06/2022-06-09-075742-context-document-en.pdf>
- Crosbie, M. J. (2016, August 12). Shigeru Ban: Permanent impermanent. *Assemble Papers*. <https://assemblepapers.com.au/2016/08/12/shigeru-ban-permanent-impermanent/>
- Datey, A. (2023). Decolonising the design curriculum: making 'sustainability' accessible, understandable and practicable to second-year undergraduate architecture students. *Archnet-IJAR: International Journal of Architectural Research*. Vol. 17 No. 3. <https://doi.org/10.1108/ARCH-10-2022-0228>
- Escobar, A. (2018). *Designs for the pluriverse: Radical interdependence, autonomy, and the making of worlds*. Duke University Press.
- European Commission. (2024). *New European Bauhaus investment guidelines*. Publications Office of the European Union. <https://new-european-bauhaus.europa.eu/system/files/2024-07/NEB%20Investment%20Guidelines.pdf>
- Galoș, D., & Medeșan, S. (2023). From temporary spatial practices to permanent architectural forms. The case of “La Terenuri” from Mănăștur Neighbourhood, Cluj-Napoca. *sITA*, 10. <https://doi.org/10.54508/SITA.10.13>
- Goilav, A. M. (2024). The School of Bunesti, Arges, Romania: Hand-made Architecture, A Craft of Self-limitation. *Journal of Traditional Building, Architecture and Urbanism*, 5, 14–39. <https://doi.org/10.51303/jtbau.vi5.744>
- Granato, A. (2023). An architectural teaching and learning framework: Tackling the implementation of SDGs in architectural education. In A. Rubbo, J. Du, M. R. Thomsen, & M. Tamke (Eds.), *Design for Resilient Communities: Proceedings of the UIA World Congress of Architects Copenhagen 2023*, 807–814. Springer International Publishing. <https://doi.org/10.1007/978-3-031-36640-6>
- Haraway, D. (1988). Situated Knowledges: The Science Question in Feminism and the Privilege of Partial Perspective. *Feminist Studies*, 14(3), 575–599. JSTOR. <https://doi.org/10.2307/3178066>
- Herr C. M. (2014) Radical constructivist structural design education for large cohorts of chinese learners. *Constructivist Foundations* 9(3): 393–402. <http://constructivist.info/9/3/393>
- Hickey, A., & Riddle, S. (2023). Proposing a conceptual framework for relational pedagogy: pedagogical informality, interface, exchange and enactment. *International Journal of Inclusive Education*, 28(13), 3271–3285. <https://doi.org/10.1080/13603116.2023.2259906>
- Ilovan, O.-R., Măgerușan, A., Boțan, C. N., Dulamă, M. E., Ursu, C.-D., Mutică, P., & Jucu, I. S. (2020). Experiencing And Bringing Back The River In The Urban Flow: Someș Delivery. In V. Chis (Ed.), *Education, Reflection, Development – ERD 2019*, vol 85. *European Proceedings of Social and Behavioural Sciences, European Publisher*, 262–272. <https://doi.org/10.15405/epsbs.2020.06.26>

- International Energy Agency, & United Nations Environment Programme. (2018). *2018 global status report: Towards a zero-emission, efficient and resilient buildings and construction sector*. United Nations Environment Programme. <https://www.unep.org/resources/report/global-status-report-2018>
- Kindon S., Pain R. & Kesby M. (2007). *Participatory action research approaches and methods: connecting people, participation and place*. Routledge.
- Manzini, E. (2015). *Design, when everybody designs: An introduction to design for social innovation*. MIT Press.
- McLaren, P.L. (1988), The liminal servant and the ritual roots of critical pedagogy. *Language Arts*, Vol. 65 No. 2, pp. 164-180.
- Morrow, R. (2014). Live Project love: Building a framework for Live Projects. In H. Harriss & L. Widder (Eds.), *Architecture live projects: Pedagogy into practice*. Routledge.
- Musa, M. (2020), Assessment, learning and power in the architectural design studio jury: a case from the United Arab Emirates. *Archnet-IJAR: International Journal of Architectural Research*, Vol. 14 No. 3, pp. 489-502, <https://doi.org/10.1108/ARCH-01-2020-0009>
- Office for National Statistics. (2020, December 21). *Coronavirus and the impact on students in higher education in England: September to December 2020*. <https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/educationandchildcare/articles/coronavirusandtheimpactonstudentsinhighereducationinenglandseptembertodecember2020/2020-12-21>
- Petrescu, D.; Axinte, A.; & Medeașan, S. (2025). Design-supported urban commons in collective housing estates in Eastern and Western Europe. *Architecture and Culture*, forthcoming.
- Shareef, S. S., & Farivarsadri, G. (2020). An Innovative Framework for Teaching/Learning Technical Courses in Architectural Education. *Sustainability*, 12(22), 9514. <https://doi.org/10.3390/su12229514>
- Thomsen, M. R., & Miller, N. M. (2022). Architecture for the UN sustainable development goals. A map of global efforts (Version 3rd edition). *UIA2023CPH CITA Centre for Information Technology and Architecture*.
- Transformative Design Education. (2021). *New European Bauhaus Prizes*. <https://2021.prizes.new-european-bauhaus.eu/node/268757> United Nations. (2023). *The sustainable development goals report 2023: Special edition. Towards a rescue plan for people and planet*. United Nations. <https://unstats.un.org/sdgs/report/2023/>
- United Nations Environment Programme. (2022). *2022 global status report for buildings and construction: Towards a zero-emissions, efficient and resilient buildings and construction sector*. United Nations Environment Programme. <https://www.unep.org/resources/publication/2022-global-status-report-buildings-and-construction>
- URB_O. (2011, April 6). *Manifest*. URB_O. <https://urb-o.blogspot.com/2011/04/m-n-i-f-e-s-t.html>.
- Vaida, V., Vaida, E., & Napradean, A. (2023). Hands-on Training Through the Ambulance for Monuments Project. *Journal of Traditional Building, Architecture and Urbanism*, 4, 190–203. <https://doi.org/10.51303/jtbau.vi4.666>
- Wang, Z., Liu, W., Zhang, Y., & He, H. (2024). The impact of COVID-19 on students' mental health in higher education: A knowledge mapping analysis. *Humanities and Social Sciences Communications*, 11, 350. <https://doi.org/10.1057/s41599-024-03781-0>
- Wesselius, J.C. (2017). A Woman's Place: Place-Based Theory, Hermeneutics, and Feminism. In: Janz, B. (eds) *Place, Space and Hermeneutics. Contributions to Hermeneutics*, vol 5. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-319-52214-2_34